

адже найчастіше розпізнаються обличчя людей і номери автомобілів; – завдання, пов'язані з аналізом поведінки людини, автомобіля або іншого рухомого об'єкту; За допомогою сучасних методів відеоаналізу можливо знаходити у людському потоці підозрілих осіб, покинуті речі, які можуть становити небезпеку для оточуючих, виявляти ознаки скоєння злочинів та правопорушень. За допомогою сучасних можливостей впізнання особи стає легшим та простішим. Відомо, що людина володіє індивідуальністю (неповторністю) зовнішнього вигляду і відносно стійкістю ознак. Процес ідентифікації полягає в порівнянні двох (або декількох) сукупностей ознак між собою. Тому для ідентифікації необхідно виділити ці ознаки. Великою проблемою при використанні відеотехнологій у роботі Національної поліції є, як правило, погані умови освітлення.

Для роботи оглядового відеоспостереження, яке як правило використовується громадянами освітленості може бути досить, але, наприклад, матеріали відеозапису отримані відповідно до кримінально-процесуального законодавства, котрі можуть виступати в якості доказів у кримінальній справі, будучи додатками протоколів слідчих і судових дій, речовими доказами, а також об'єктом для вивчення фахівцями у сфері відеоаналізу з метою встановлення осіб причетних до скоєного правопорушення. Враховуючи те що для розпізнавання осіб, освітленість повинна бути 300-400 лк. Для роботи фахівців у сфері відеоаналізу це створює низку проблеми. Доводиться в кожному конкретному випадку шукати нове нестандартне рішення цієї задачі. Слід зазначити, що збільшення кількості камер потребує збільшення ресурсів для обробки інформації. Мова йде як про апаратні ресурси системи, так і про людські ресурси.

Шаповаленко Євген Володимирович,
доцент кафедри оперативно-розшукової
діяльності Національної академії внутрішніх
справ, кандидат юридичних наук, доцент;
Герус Тетяна Сергіївна,
здобувач ступеня вищої освіти бакалавра
ННІ № 1 Національної академії внутрішніх
справ

ПОНЯТТЯ І ФОРМИ ВЗАЄМОДІЇ СЛІДЧИХ ТА ОПЕРАТИВНИХ ПРАЦІВНИКІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ НЕГЛАСНИХ СЛІДЧИХ (РОЗШУКОВИХ) ДІЙ

Проблеми, що виникають під час проведення негласних слідчих (розшукових) дій, є нагальними та потребують вирішення. Ефективність досудового розслідування кримінальних правопорушень значною мірою залежить від налагодження належної взаємодії між органами досудового розслідування та оперативними підрозділами.

Така взаємодія є управлінським проявом комплексного підходу до використання сил і засобів при розкритті та розслідуванні злочинів. Злагоджена робота органів досудового розслідування та оперативними підрозділів дає змогу ефективно виконувати завдання із захисту особи, суспільства та держави від кримінальних правопорушень, охорони прав, свобод та законних інтересів учасників такого провадження, швидкого, повного та неупередженого розслідування і судового розгляду з тим, щоб кожний, хто вчинив кримінальне правопорушення, був притягнутий до відповідальності в міру своєї вини, жоден невинуватий не був обвинувачений або засуджений. Отже, чітка і ефективна організація взаємодії під час проведення досудового розслідування безпосередньо спрямована на вирішення єдиного завдання кримінального провадження.

Налагодити належну співпрацю між зазначеними підрозділами Національної поліції України неможливо без точного і повного розуміння поняття взаємодії та її форм. Тому пропонуємо розглянути думки деяких вчених щодо цього питання.

Як зазначає В.В. Топчій, під взаємодією слідчого й оперативного підрозділу під час розслідування кримінальних проваджень слід розуміти засновану на законах і відомчих нормативних актах їх спільну узгоджену діяльність (за цілями, характером, місцем і часом), яка спрямована на виконання завдань кримінального судочинства, за керівної та організаційної ролі слідчого й чіткого розмежування компетенцій [1, с. 139].

На думку А.А. Патики, сутність взаємодії слідчого з оперативно-розшуковими підрозділами полягає у:

1) активної й цілеспрямованої діяльності слідчих і працівників оперативно-розшукових підрозділів;

2) кожен суб'єкт цієї діяльності застосовує специфічні заходи (слідчі дії, оперативно-розшукові заходи (далі – ОРЗ) у межах повноважень, встановлених законом;

3) це узгоджені за місцем, часом і метою спільні дії двох чи більше суб'єктів, спрямовані на впровадження одержаних у результаті ОРЗ відомостей у кримінальне судочинство;

4) у спільних планах (реалізація оперативно-розшукової інформації, проведення досудового слідства з конкретного кримінального провадження тощо) слід передбачити комплекс оперативно-розшукових та слідчих дій у такому порядку, щоб їх проведення було несподіваним для осіб, дії яких перевіряються, їх співучасників і мало якнайбільший ефект у закріпленні процесуальним шляхом обставин, що підлягають доведенню;

5) у процесі проведення конкретних слідчих дій та ОРЗ слід суворо дотримуватися вимог Конституції України, чинного законодавства, принципів кримінального судочинства та оперативно-розшукової діяльності;

б) дії зазначених суб'єктів мають бути спрямовані на забезпечення введення оперативно-розшукової інформації у кримінальне судочинство за допомогою процесуальних засобів шляхом проведення відповідних слідчих дій та прийняття процесуальних рішень [2, с. 36–37].

А.М. Юрченко вважає, що взаємодія слідчого з оперативними підрозділами – це спільна діяльність, узгоджена за часом, місцем, засобами й методами реалізації для вирішення конкретних завдань, що обумовлюються характером слідчої ситуації, для розв'язання якої вона здійснюється, з метою розкриття, розслідування та запобігання злочинам, встановлення об'єктивної істини, забезпечення цивільного позову та виконання вироку в частині конфіскації, а також забезпечення правильного застосування закону [3, с. 188].

Отже, потреба в організації взаємодії органів досудового розслідування та оперативними підрозділами обумовлена потребами практичної діяльності в боротьбі зі злочинністю. Таку взаємодію можна визначити як узгоджену або спільну діяльність за місцем, часом, способом та іншими умовам, яка забезпечує оптимальне поєднання їх повноважень, притаманних їм специфічних засобів і методів роботи при розслідуванні кримінальних проваджень.

Форми взаємодії – це способи співробітництва, що забезпечують узгоджений характер діяльності, конкретні способи зв'язку між суб'єктами взаємодії, комплекс способів і прийомів, система зв'язків і правовідносин суб'єктів, система галузево-предметних способів і прийомів виконання професійних функцій у процесі здійснення своїх повноважень на стадії досудового розслідування [4, с. 335].

В залежності від правової регламентації форми взаємодії слідчих та оперативних працівників бувають: процесуальна та організаційна (непроцесуальна).

Процесуальна форма – безпосередньо врегульована положеннями кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК). Особливістю процесуальної взаємодії є її чітка правова регламентація, а заходи, що вживаються в її межах, пов'язані з отриманням доказової інформації, яка свідчить про причетність особи до вчинення конкретного кримінального правопорушення.

Згідно з КПК процесуальна форма взаємодії виникає відразу після надходження заяви або повідомлення про вчинення кримінального правопорушення, що виражається в створенні та діяльності слідчо-оперативної групи та продовжується під час розслідуванні кримінальних правопорушень: надання слідчим відповідним оперативним підрозділам доручень на проведення слідчих (розшукових) і негласних слідчих (розшукових) дій; взаємодія при зупиненні досудового розслідування, при використанні матеріалів за результатами оперативно-розшукової діяльності тощо [5].

Непроцесуальна форма має доволі різноманітні види, що, як правило, передбачені та визначаються внутрішньовідомчими нормативно-правовими актами і є частково формами адміністративного управління та не регламентуються КПК [4, с. 335].

Непроцесуальна форма взаємодії стосується питань погодження під час планування спільних слідчих розшукових дій та негласних слідчих розшукових дій, координації проведення слідчих розшукових дій і негласних слідчих розшукових дій, консультацій, спільного аналізу причин і умов, що сприяють вчиненню кримінального правопорушення, спільного використання техніки, засобів зв'язку і транспорту, що мають у своєму розпорядженні оперативні підрозділи, спільних виїздів в інші міста, райони для виконання комплексу слідчих розшукових дій, оперативно-розшукових та інших заходів, обміну інформацією та спільного обговорення матеріалів кримінального провадження і оперативно-розшукових справ, а також проведення тактичних операцій [6, с. 74]

Використання різних форм взаємодії визначається специфікою оперативної обстановки, особливостями суб'єктів, які беруть участь у взаємодії, поставленими задачами, на вирішення яких спрямована взаємодія, та іншими факторами.

Форми взаємодії не є незмінними, оскільки з метою успішного здійснення досудового розслідування вони повинні постійно вдосконалюватися, враховуючи багаторічний практичний досвід, нові умови, досягнення науки і техніки.

Список використаних джерел

1. Топчій В.В. Взаємодія органів досудового розслідування та оперативних підрозділів у складі слідчо-оперативних груп. *Юридичний вісник*. Серія «Повітряне і космічне право». 2014. № 4. С. 138–143.

2. Патик А.А. Взаємодія слідчих та оперативно-розшукових підрозділів при розкритті та розслідуванні майнових злочинів : дис. канд. юрид. наук : 12.00.09. Київ, 2010. 233 с.

3. Юрченко А. М. Поняття та форми взаємодії слідчого з оперативними підрозділами під час кримінального провадження. *Право і суспільство*. 2016. № 1, Ч. 2. С. 186–191.

4. Нечвалю А. Взаємодія слідчих з оперативними підрозділами під час проведення обшуку в житлі чи іншому володінні особи. *Підприємництво, господарство і право*. 2019. № 11. С. 333–339.

5. Кримінальний кодекс України : Закон України від 05.04.2001 № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>.

6. Абламський С. Є., Юхно О. О., Лук'яненко Ю. В. Взаємодія слідчого з іншими органами і підрозділами при розкритті та розслідуванні кримінальних правопорушень : навч. посіб. / за заг. ред. О. О. Юхна. Харків : Харків. нац. ун-т внутр. справ, 2017. 152 с.